

Handläggare
Lind Anna

Datum
2018-11-28

Diarienummer
KSN-2018-3483

Kommunstyrelsen

Förhandling om nytt samverkansavtal för ökat medarbetarinflytande

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att uppdra åt förhandlingschefen att prolongera äldre gällande kollektivtal om samverkan med Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund med tillämpning på Utbildningsförvaltningen i enlighet med föredragningens alternativ 2,

att återkomma med deluppföljning och återkoppling av de resultat som kan uppvisas i piloterna till kommunstyrelsen höstterminen 2019, samt

att uppdra åt kommunledningskontoret att vidareutveckla arbetsplatsträffarna (APT) tillsammans med samtliga fackförbund med fokus på utbildningsförvaltningens verksamheter.

Ärendet

Kommunstyrelsen har delegerat tecknande av kollektivavtal till förhandlingschefen.

Förhandlingar om ett nytt samverkansavtal har pågått sedan hösten 2017. Förvaltningen presenterade vid kommunstyrelsens sammanträde den 30 maj 2018 förhandlingsupplägg och inriktning. Därefter slutfördes förhandlingarna och formell avtalsuppsägelse verkställdes.

Mot bakgrund av att Lärarnas riksförbund och Lärarförbundet för sin del valt att inte godkänna förslaget till nytt samverkansavtal så behöver förvaltningen kommunstyrelsens vägledning för den fortsatta hanteringen av processen.

Sammanfattning

Förhandlingar om ett nytt samverkansavtal, med fokus på ökat medarbetarinflytande har förts med samtliga fackförbund i kommunen. Efter förhandlingar tecknades ett nytt samverkansavtal den 1 juni med samtliga fack utom med Lärarnas riksförbund och

Läraryrket. Anledningen till att Lärarnas riksförbund och Läraryrket för sin del inte godkände avtalen var att de motsatte sig förändringen av den s.k. enhetssamverkan (se vidare nedan).

Avtalet sades upp och tyvärr har ingen lösning med läraryrket kunnat uppnås trots flera försök såsom förslag på övergångsbestämmelser med successiv infasning eller på kompensatoriska samverkansformer.

Mot denna bakgrund finns nu tre alternativ:

1. Säga upp avtalet med alla övriga fackförbund och börjar om
2. Avgränsat prolongera avtalet med läraryrket på utbildningsförvaltningen
3. Fortsätta förhandla enligt plan, i ett avtalslöst tillstånd

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen uppdrar åt förhandlingschefen att enligt alternativ 3 ovan fortsätta förhandlingarna.

Föredragning

Uppsägningstiden för samverkansavtalet löpte ut den 1 december 2018. Konsekvenserna för läraryrketens del är att de nu står helt utanför samverkanssystemet. De kan inte delta i central samverkan eller i övriga forum och arenor som följer av samverkansavtalet. De utesluts också från det strategiska och framåtsyftande medinflytandet på förvaltningscentral nivå.

Enhetssamverkan

Enhetssamverkan är en speciell form av partssamverkan. Enhetssamverkan, som bara tillämpas inom utbildningsverksamheten i Uppsala kommun, innebär att fackliga representanter företräder medarbetarna i de frågor som i alla andra verksamheter hanteras i det forum där det direkta medarbetarinflytandet sker. Föremålet för mötet är frågor om arbetsmiljö, verksamhetens utveckling, organisatoriska frågor och ekonomi samt i övrigt allt som rör den enskilda arbetsplatsen. Eftersom läraryrketen har tillgång till ett relativt stort antal lokala företrädare har de kunnat bemanna dessa möten, vilket inte varit fallet vad gäller t.ex. kommunal, Vision, Vårdförbundet, SSR och övriga SACO förbund som också har medlemmar i skolorna. För fungerande samverkan krävs att samtliga fackliga företrädare ges möjlighet att delta samtidigt och på lika villkor för att skapa den samsyn som krävs också mellan de yrkesgrupper som företräds.

Enhetssamverkan har alltså för det första inneburit att utrymmet för det direkta medarbetarinflytandet varit begränsat och för det andra en obalans mellan läraryrketen och övriga när det någon gång kommit till faktiska partsfrågor.

De medarbetare som inte företräds av endera av de två läraryrketen har ofta hamnat i läge där de förbisätts t.ex. i samband med överbemannning på en enhet. Läraryrketen har genom att ensidigt samverka med enhetschefer kunnat lösa situationer till gagn för sina medlemmar

medan övriga medarbetare som antingen är oorganiserade eller medlemmar i andra fackförbund inte har kommit till tals.

Det nya samverkansavtalet

Det nya samverkansavtalet bygger på en grundföreställning om att där det direkta medarbetarinflytandet är starkt, där finns också arbetsglädje, bra arbetsmiljö och väl fungerande arbetsgrupper. Därför har parterna i avtalet förstärkt det utrymme som finns för direkt medarbetarinflytande. APT har gjorts om till en ny form av arena där chef och medarbetare ska ges utrymme för ett samtal i grupp och finna gemensamma lösningar på utmaningar. Medarbetarsamtal har ersatts av en ständigt pågående medarbetardialog och arbetsgivarens skyldigheter enligt arbetsmiljölagen har förtydligats bl.a. genom inrättande av skyddskommitté på avdelningsnivå.

Handlingsalternativ

Mot bakgrund av den uppkomna situationen ser förvaltningen tre alternativ:

1. Säga upp avtalet med alla övriga fackförbund och börjar om
2. Avgränsat prolongera avtalet med lärarförbunden på utbildningsförvaltningen
3. Fortsätta förhandla enligt plan, i ett avtalslöst tillstånd

Uppsägning av det nya samverkansavtalet med övriga fackförbund

De båda lärarförbunden organiserar tillsammans 43 procent av lärarkåren. Detta motsvarar ungefär 17 procent av alla medarbetare i kommunen.

Alternativet att säga upp samverkansavtalet med övriga fackförbund som tillsammans företräder en betydande majoritet av våra medarbetare för att starta nya förhandlingar om ett samverkansavtal byggt på medarbetarinflytande är en resursmässigt mycket dyr historia. Förhandlingar tar tid och skapar ytterligare en period av osäkerhet i alla verksamheter. Dessutom kommer det att innebära en så allvarlig förtroendeskada i förhållande till övriga alla fackliga motparter att det inte kan hållas för troligt att vi lyckas åstadkomma ett nytt avtal alls. Alternativet är såsom förvaltningen bedömer det uteslutet så länge målsättningen att ha ett samverkansavtal kvarstår.

Avgränsad prolongering av avtalet med lärarförbunden

Syftet med detta alternativ är att ge parterna möjlighet att gemensamt skapa förutsättningar för att ingå det nya samverkansavtalet för ökat medarbetarinflytande. Detta skulle kunna ske genom att ett antal enheter inom t.ex. grundskolan, gymnasieskolan och förskolan under ett år tillämpar det nya avtalet. Parternas uppföljning och utvärdering av denna samverkan får sedan ligga till grund för fortsatt förhandling med målsättning att nå överenskommelse.

Med detta alternativ blir enhetschefer med flera tvungna att under perioden (ett år) tillämpa olika avtal samtidigt, ett som gäller lärarförbunden och ett som gäller för övriga. I praktiken innebär det att förskolechef och rektor dels måste hålla enhetssamverkan med representanter för de lärare som är medlemmar i något av lärarförbunden, och APT enligt äldre modell med

just dessa medarbetare, samtidigt som de ska arbeta i den nya och utvecklingsinriktade medarbetardialog med övriga medarbetare, enligt det nya samverkansavtalet. Förskolechef och rektor måste också ha fokus på de frågor som hanteras i enhetssamverkan så att eventuella partsfrågor lyfts ur och förhandlas med övriga fack. Förskolechefs och rektors arbetsbelastning kommer således att öka.

Fortsatt förhandling enligt plan

Att låta avtalet löpa ut och lita på processen skapar också, under en tid ett läge där lärarförbunden hamnar i en särhantering. För förskolechefer och rektorer är detta emellertid enklare att hantera då de inte behöver skilja ut medarbetargrupper eller ha dubbel hantering med separata förhandlingar. Uppsägningen innebär att enhetssamverkan läggs ner per den 1 december. Det positiva med den vägen är att en fullföljd uppsägning lägger ansvaret på den part som valt att inte skriva under, och leder till att de måste ställa sig frågan om värdet av enhetssamverkan står i paritet med konsekvenserna av att stå helt utanför samverkan. Förvaltningen är av den uppfattningen att detta alternativ är det bästa. Den återupptagna förhandlingen kommer då att syfta till tecknande av det nya samverkansavtalet.

Lärarförbundens tvekan inför tecknandet av ett nytt samverkansavtal grundar sig helt på att de känner oro när det kommer till att släppa den arena de haft för fackligt inflytande på enhetsnivå, och att de är osäkra på i vilken omfattning deras medlemmar kan ta över ansvaret för medinflytandet. För att stilla denna oro kommer, som ett nytt inslag i förhandlingarna, ett förslag om partsgemensamma insatser av olika slag för att förstärka både lärarnas och chefernas förmåga, att presenteras.

Det finns en stark facklig vilja från alla övriga förbund att balansera upp lärarförbundens inflytande och möjlighet att påverka. Fackligt inflytande ska förekomma på de nivåer i organisationen dit det direkta medarbetarinflytandet inte når. För de fack som tecknat avtalet betyder detta att utrymmet för samverkan på avdelningsnivå har förstärkts.

Förvaltningens anser att det övergripande målet måste vara att få till stånd ett enhetligt modernt samverkansavtal som stärker medarbetarnas förutsättningar att påverka sin egen arbetssituation och som ger de fackliga möjlighet till inflytande på strategisk nivå, dit medarbetarnas direkta inflytande inte når.

Vi ska som arbetsgivare skapa förutsättningar för våra medarbetare att vara delaktiga i sin egen arbetssituation, att ta ansvar och kunna påverka. Eget ansvar för arbetsorganisation, arbetsformer och arbetsmiljö skapar utrymme för nytänkande, engagemang och utveckling.

Utvecklingen i samhället går mot ett ökat direkt medinflytande och fackens roll som företrädare förändras till förmån för ett coachande uppdrag. För oss som arbetsgivare spelar alla fackförbund på kommun- och förvaltningscentral nivå en viktig roll i strategiska frågor och beslut. Därför är det i ett nytt samverkansavtal viktigt att stärka förutsättningarna för det direkta medarbetarinflytandet och ge de fackliga företrädarna tydligare roller i partsfrågor på strategisk nivå.

Ekonomiska konsekvenser

Det förslag som föreligger bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Stabschef kommunledningskontoret